

Egy kora reggeli órában Vándor arra ébredt, hogy elérkezett az ősz. Eljött az idő, mikor búcsút kell vennie Mumin-völgytől.

A búcsú percét nem halogathatta: a világ mintha varázsütésre megváltozott volna körülötte. Nem késlekedett tovább: sebtiben felszedte a sátorfáját, villámgyorsan eloltotta a tábortűz parázsló hamvait, s még mielőtt bárki a nyomába eredhetett volna kíváncsiskodni, felkapta hátizsákját és útnak indult. Egy-kettő, s máris ott bandukolt az erdei ösvényen, mint egy kóborló kis fenyőfa. Sátra helyén kisárgult fűfolt ásított, melynek láttán barátai később sóhajtvá bólintani fognak: „Vándor útra kelt. Nem vitás: beköszöntött az ősz.”

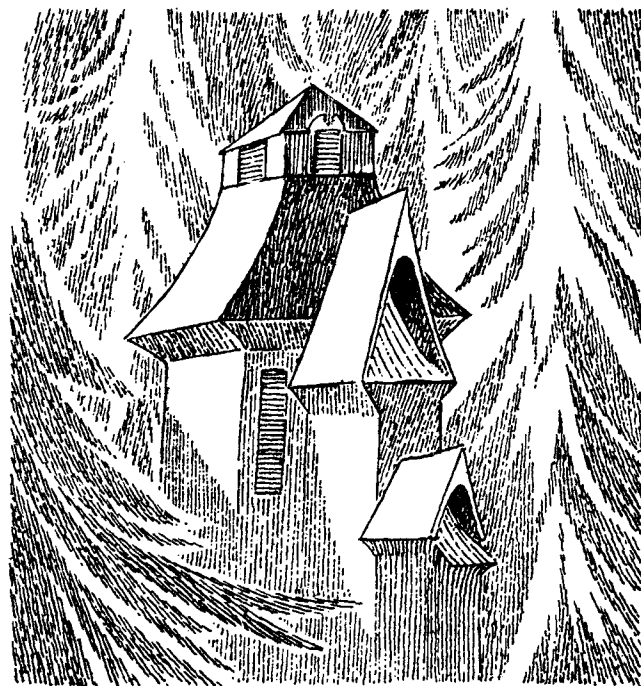
Miközben Vándor nesztelen léptekkel rótt a rengeteget, eleredt az eső. Hamarosan vízcseppek áztatták Vándor zöld sipkáját és kis patakok csorogtak alá esőkabátján, mely szintén zöld volt. Körös-körül sustorgott az eső, az erdő fái pedig békés magánnyal ölelték körül Vándort.

A partvidéket völgyek lankái szegélyezték, fölötük ünnepélyes karéjban tornyosultak a hegyromok. A tengerpartot félszigetek és öblök csipkézték. Mindegyik katlanban ott lakik egy-egy mütyür. Magányosan éldegélnek a maguk furcsa kis szabályai szerint, s noha Vándor kalandos utazásai során jó pár mütyürrel találkozott, azért valahányszor közelükbe vetette a sors, inkább megpróbált észrevétlenül elosonni.

Ezúttal sem történt másként. Az útjába eső mütyürkulipintyó kerítéslécei katonásan meredeztek, a kisajtó be volt reteszelve. Az udvar kopáran ölelte körül a házikót. Sehol egy szárítókötél, se farakás, se függőágy. A kerti bútoroknak hült helye maradt. Nyoma sem volt annak a szeretni való kuszaságnak, ami nyaranta költözik be a kertekbe. Nem hevertek gereblyék a földön, sem öntözőkannák. Sehol egy otffeledett szalmakalap, vagy egy cica itatótálkája. Nem volt semmi, ami otthonos rendetlenségben várta volna a másnapot.

A kulipintyó lakója Cukota kisasszony volt. Mivel az ősz kétségkívül beköszöntött, Cukota gondosan bezárta a házát. A kulipintyó kintről lakatlannak és némának tűnt, pedig a beretesztelt ajtók, elfüggönyözött ablakok és áthatolhatatlan falak oltalmában ott lapult a mütyür.

Nincs is annál furcsább időszak, mint amikor az ősz komótosan télbe fordul. Ilyenkor kell begubózni és felkészülni a zordabb hónapokra. A mütyürok rendszerint maguk köré gyűjtik csecsebecségeiket, összegereblyézik legföltettebb gondolataikat, elvac-

kolódnak a melegben, a szívüknek kedves dolgok biztonságos ölelésében. Akkor aztán jöhetnek a farakasordító fagyok, a sötét nappalok és a hóviharak!

Hiába dörömbölnek az ajtón, hiába próbálnak befurakodni a réseken: a kulipintyók lelakatolt kapui mögött otthonuk védelmében ott nevetgélnek a mütyürok a biztonságos magány közepette.

Akadnak, akik a jó meleg kuckót választják, de vannak olyanok is, akik inkább felkerekednek világot látni. Akárhogyan is: mindenki maga dönt, mi-

ként vág neki a nehéz időknék. Egy azonban biztos: sosem szabad habozni.

Cukota kisasszony például nekiállt kiporolni a szőnyegeit a hátsó udvaron. Lankadatlan ritmusban csapkodott a porolóval, így minden arra járó hallhatta: Cukota kisasszony komolyan veszi a dolgát. Vándor tovább-baktatott, s miközben pipára gyújtott, magában morfondírozni kezdett:

– A többiek már fölébredtek Mumin-völgyben. Muminpapa felhúzza az órát és megkocogtatja a barométert. Muminmama meggyújtja a tüzet, Muminbocs pedig kibandukol a verandára, és észreveszi, hogy a sátramnak hűlt helye. Most odamegy a hídhöz, a postaládában kotorászik, de csakhamar észre kell vennie, hogy üres. Elfelejtettem búcsúlevelet írni. Nem volt rá időm. Persze minden levelem egy kaptafára készül. „El kellett mennem, de visszatérek. Addig is vigyázz magadra! Tavasszal találkozunk.” Ezt Muminbocs is tudhatja – vont vállat...

Azzal Vándor nem is gondolt többet a barátjára.

Szürkült már, mikor egy hosszan elnyúló öbölhöz érkezett, mely közvetlenül a hegyormok lábához simult. Imitt-amott fények pislácoltak az egymás hegyén-hátán épült házakból.

Egy lélek sem mozdult ki ebben a bánatos időben.

Az itt élő böngészek, lencsik és bikficek inkább a jó meleg kuckó mellett döntöttek. Vándor besurrant a kertek alatt vezető árnyékos útra. Nem akarta, hogy észrevegyék, s főként nem lett volna ínyére csevegni egy ismerőssel. Kis kunyhók és tekintélyt parancsoló téglaházak támogatták egymást, testvériesen megosztozva az ereszcsonatárnakon és az esővizes hordókon. Az ablakok egymást fürkészték, és a lépcsőházakból vacsoraillat szállt. Pőfékelő kémé-

nyek, magas oromfalak, kutak körvonalai és egyik bejárattól a másikig vezető utacsák kísérték Vándor lépteit.

Fürgén és nesztelenül iparkodott át a városkán: – Ó, ti házak! Milyen unalmasak vagytok! – gondolta.

Ekkorra már szinte koromsötét lett. Az öböl legel-dugottabb zugában, az égerfák alatt pihent az egyik böngész csónakja. Szürke viaszosvászonral fődtek be. Az árboc és az evezők kissé távolabb feküdtek a cserjésben. Az idő megrágtá és sötétre festette fájukat, lerítt róluk, hogy már régen nem használták őket. Vándor rosszallóan csóválta a fejét, s tovább-baktatott.

Egy kis bikfic, aki ott lapult a közelben, lélegzet-visszafojtva fülelt. Ám a léptek csakhamar elhaltak. Újra csend honolt a tájon, melyet csak a csónak fenekén doboló esőcseppek törtek meg.

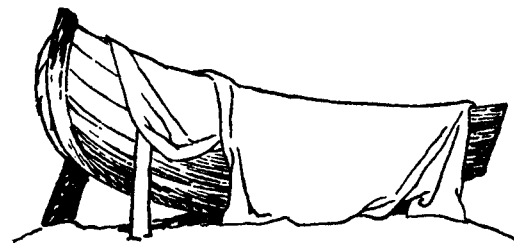
A fenyves szélén magányosan húzta meg magát az utolsó kis ház. Itt kezdődött a szárazföld s ért véget az öböl. Vándor egyenesen az erdőbe vetette magát. A kulipintyó ajtaja éppen akkor nyílt résnyire, s egy vén reszelős hang szólt ki rajta:

– Merre tartasz?

– Ki tudja? – válaszolta Vándor.

Az ajtó becsukódott, Vándor pedig ott állt a rengetegben. Körülölelte a hétmérföldes csend.

2

Egyik nap múlt a másik után. Az eső egyre csak esett. Emberemlékezet óta nem volt még ilyen nyirkos ősz. A hegyoldalokról és a dombokról leözönlő víz sáros pocsolyákká változtatta a völgyeket. A nyár hirtelen oly távolinak tűnt, mintha soha nem is lett volna. A házak közt kanyargó kis utak végtelen hosszúnak tetszettek, s a kulipintyók lakói egyre mélyebbre vackolták be magukat kuckójukba.

A böngész csónakjában, az evezőpad alatt vert tanyát egy kis bikfic, akit Lapunak hívtak. (A nevének semmi köze sincs ahhoz, hogy ha lépteket hallott, a hajófenékre lapult. Ez csupán véletlen.) Senki sem tudta, hogy ide kvártélyozta be magát. Évente alig egyszer-egyszer háborgatták, mikor tavasztájt valaki lehámozta a ladikot borító ponyvát, s kátránnyal kipofozta a hajódongákat, befoltozta a nagyobb repedéseket. Aztán az a valaki ismét a csónakra terítette a viaszosvásznat, és újabb egy esztendőn át felé sem nézett. A böngésznek nem volt ideje tengerre szállni, ráadásul nem sokat konyított a vitorlázáshoz.

A kis Lapu viszont rajongott a kátrány szagáért, mert sokat adott arra, hogy illatos legyen az otthona. Szerette a hajókötél gubancait, melyekbe ügyesen belekapaszkodva hintázni is lehetett. Sőt, a folyton kopácsoló esőcseppeket is kedvelte. Hosszú zubbonyába burkolózva még a hűvös őszi éjszakákon sem fagyott át.

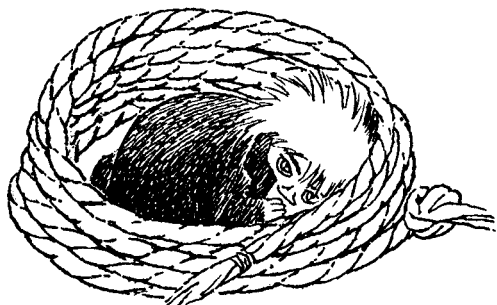
Mikor estefelé kiürült a partszakasz és mindenki hazaszállingózott az otthonába, a bikfic belefogott a saját kis esti meséjébe. Egy boldog családról szólt a történet, melyet egészen addig mesélt, míg álomba nem szenderült. Másnap folytathatta volna a történetet, de inkább újra meg újra elmondta az elejétől fogva.

Lapu általában azzal kezdte, hogy maga elé képzelte a Mumin-völgyet. Ott sétált a domboldalon, ahol a sötétlő fenyves és a világos nyírfaliget találkozott. A levegő is mintha enyhébb lett volna. Lapu megpróbálta kitalálni, hogyan változik az erdő vadregényes kertté, hogyan sütnék be a nap sugarak az eldugott zugokba, miként integetnek a szellőben a zöldellő levelek, bólogat a pázsit, mint fest a nap aranypettyeket a rétre. A dongók züm-mögésétől zsongó, illatozó kert közelségébe feledkezve egyre lépdél a bikfic, mígnem meghallja a folyó zúgását.

Fontos szabály volt, hogy a mesében semmit sem lehetett megváltoztatni. Egyszer mégis megpróbálta a lugast a folyópartra képzelni. Hiba volt. A folyónál nem lehetett más, csakis a híd és a postaláda. Utána következtek az orgonabokrok és a hely, ahol Muminpapa tűzifát szokott aprítani. Mindent körülölel a nyár és a meghiúsítás.

Persze még néma a kert, hiszen a mesében hajnal van. Azért Lapu mégis észreveszi, ahogy a reggeli fények közül kibontakozik egy kékelő üveggömb egy oszlop tetején trónolva. Ez Muminpapa kincse: a legszebb üveggömb a völgyben. Varázsereje van.

Lapu lelki szemei előtt kirajzolódik a kaszáló, melyet sűrűn átszőnek a vadvirágok. Aztán ott vannak a gondosan gereblyézett virágágyások a kerti utak között, szegélyüket mind kagylókkal és kis aranyrögökkel kövezték ki. A bikfic ilyenkor áhítattal gyönyörködik a kedvenceiben: az ágak közt átszűrődő naptallérokban.

Egy szélfuvallattal sodortatja magát a völgy felett, majd földet ér a fákkal benőtt lankán. Hagyja, hogy a szél elcsituljon s teljes legyen a csönd.

Az almafák virágzanak. Lapu egyszer-egyszer eljátszott a gondolattal, hogy néhány almát képzeljen az ágakra, ám inkább elvetette az ötletet. A függőágyát felcsomózta a helyére, s fűrészporrall szórta be a földet a fészker előtt.

Képzeltben ilyenkor már a Mumin-lak közelében járt. Itt vannak a bazsarózsák, amott meg a veranda, mely csak úgy ragyog a reggeli fényben. A kis bikfic minden képzelőerejét beleadta a veranda megálmodásába: a fából faragott oromdíszeknek és a korlátlécnek, a hintaszéknek és minden apróságnak a helyén kellett pompáznia.

Lapu sohasem merészkedett be a Mumin-lakba. Mindig az udvaron várakozott, hátha kijön Muminmama.

Sajnos a kis bikfic mindig ennél a résznél bóbiskolt el. Egyetlenegyszer sikerült csak meglátnia Muminmama orra hegyét az ajtónyílásban: egy gömbölyű,

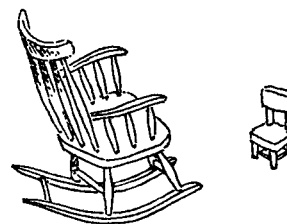
barátságos orrhegyet. Muminmama ugyanis kerekded volt, amilyennek egy anyukának lennie kell.

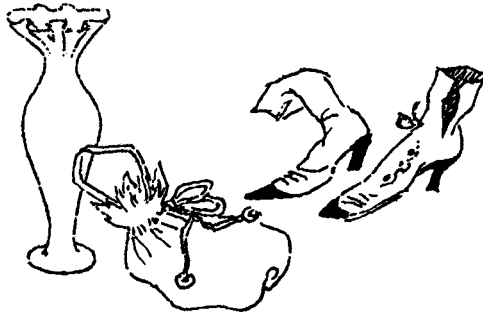
Lapu számtalanszor bebarangolta már így a völgyet, de hiába róttá már századjára ugyanazt az utat, mégis egyre izgalmasabb volt minden. Ám a tájra rendszerint sűrű köd borult egy idő után, s az apró jószág hiába meresztgette álomittas szemét: nem látott mást, mint az éjszaka sötétjét. Hallotta a ponyván doboló őszi esőt, és akárhogy szeretett volna is visszatérni a völgybe, sehogy sem sikerült.

Hétről hétre küzdött, ám a sűrű köd egyre korábban gomolygott elő. A minap már a fészernél tört rá, ezen az éjszakán pedig még az orgonabokorig sem jutott el. Bevacokolta magát a zubbonyába, és azt gondolta: – Holnap talán a folyóig sem érek el. Így képtelenség lesz folytatni a mesét!

Lapu rövidke álomba merült, s mikor felneszelt, még sötét volt minden. Ő azonban tudta, mi a teendő, ha folytatni akarja a mesét. Fel kell kerekednie a böngész csónakja alól, s meg kell találnia a Mumin-völgybe vezető utat. Fel kell merészkednie a verandára, ki kell nyitnia az ajtót, s be kell mutatkoznia a családnak.

Amint sikerült döntésre jutnia, Lapu újból elszunyókált, ám ezúttal nem álmodott a Völgyről.

Egy novemberi csütörtökön végre elállt az eső. Cukota kisasszony rögvest úgy határozott, hogy lepucolja a tetőtéri ablakokat. A konyhába ment vizet forralni, egy kevés szappant reszelt a dézsába, majd felcipelte az emeletre. A dézsát a székre állította és kitérte az ablakot. Ebben a pillanatban bepottyant valami a párkányról, egyenesen Cukota tenyerébe. Pirinyó pamutgombolyagnak tűnt, ám Cukota hamar észrevette, hogy ez egy undorító gubó, melyben sápadt kis lárva lapul.

Hiába: akárhova is költözik, akármit is csinál, úgy látszik, az a sorsa, hogy a csúszómászók, pondrók és csip-csup jószágok mindenhova követik. Hát sosem hagyják békén? Cukota kisasszony megragadta a törlőrongyot és kihajította a gubót az ablakon. Nézte, amint lepattan a háztetőn és lehullik a mélybe.

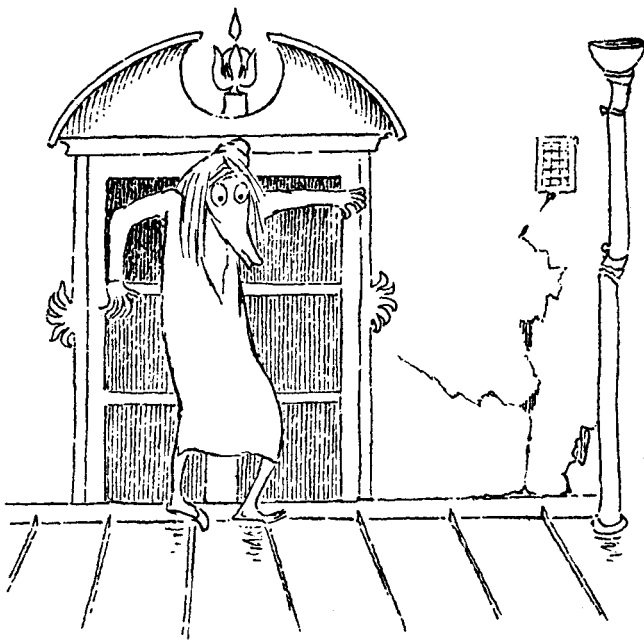
– Förtelmes – suttopta Cukota, és kirázta a törlőrongyot. A dézsát az ablakpárkányra emelte, és föltornázta magát a tetőre, hogy onnan sikálja tisztára az üveget. Csakhogy Cukota kisasszony lábán

házimamusz volt, s ahogy a nedves háztetőre lépett, rögvest elkezdett csúszkálni a cserepeken.

Még megijedni sem volt ideje. Ösztövé alakja előrebillent és villámgyorsan siklott lefelé a tetőzeten. Szédelő fejjel hasra vágódott, mamusza lerepült. Ő pedig ott hevert az ablaktól távolra csúszva, és átjárta a rémület. A lábujjától az orra hegyéig végigborzongott rajta a félelem, s mint a fekete tinta íze, úgy csorgott le a torkán. Cukota behunyta a szemét, mégis tisztán látta odalent a földet. A félelem és a megdöbbenés olyan erősen szorongatta a torkát, hogy kiabálni sem tudott. Egyébként meg kinek is kiáltott volna? Cukota végérvényesen megszakitotta a kapcsolatot a rokonságával és minden ismerősével, akihez csak kényszerű kötelesség fűzte. Így legalább elegendő ideje maradt a háztartásra, saját magára és arra, hogy teljes lelki nyugalommal kizuhanhasson az ablakból a páncélos bogarak és a leírhatatlanul csúf lárvák közé.

Cukota kisasszony bizonytalan kísérletet tett arra, hogy felhúzza magát az ablakpárkányhoz, ám minduntalan visszacsúszott. Az ablaktáblákat hevesen csapkodta a novemberi szél. A kert fái összesűgtak, az idő meg egyre csak múlt. Néhány esőcsepp hullott a bádogtetőre.

A boldogtalan mütyürnek egyszer csak eszébe ötlett a villámhárító, mely a ház túloldalán vezetett a ház teteje felé. Abba talán belekapaszkodhatna. Csigalassúsággal kúszni kezdett az ereszcatorna felé. Bal lábbal egy arasnyit, jobb lábbal egy arasnyit... szemét résnyire szűkítve hunyorgott, szorosan a

falhoz simult és úgy lépdelt körös-körül a ház peremén. Közben arra gondolt, hogy neki tulajdonképpen tériszonya van. Folyton az járt a fejében, milyen érzés megszedülni. Aztán sikerült kikapogatnia tappancsaival a villámhárítót. Lélegzet-visszafojtva araszolt oda, majd csukott szemmel és halált megvetően belekapaszkodott. Nem kis erőfeszítésébe került a mutatvány, hiszen ég és föld között nem volt egyéb, mint egy vékony fémszineg, azon pedig egy csimpszakodó műtyűr. Cukota kisasszony megkapaszkodott egy keskeny szegélylécen, mely körbefutott az emeleten. Fölhúzódkodott rá, majd mozdulatlanul

elterült. Lassacskán kezdett felengedni dermedtsége, s már csak arra várt, hogy a térdei se remegjenek kocsonyaként. Nem, ezt cseppet sem tartotta tréfadolognak. Végül összeszedte magát annyira, hogy felegyenesedjen és arccal a fal felé a legközelebbi ablakhoz evickéljen. Az orra túlságosan hosszú volt, ezért mindig zavarta, akárcsak a szemébe hulló haja, ami ráadásul csiklandozta az orrát is.

– Tilos lenézni, tilos töprengeni. Pedig az egyik mamuszom orra beszorult egy részbe. Velem senki sem törődik. Ennél rosszabb már nem is lehetne – hajtogatta magában.

Ám ebben a pillanatban szemerkélni kezdett az eső. Cukota kisasszony kinyitotta a szemét, és válla fölött átsandítva meglátta a meredeken ívelő háztetőt, az ereszcatornát és az alatta tatóngó mélységet. A lábai ettől rögvest elgyöngültek, a világ elsötétült körülötte, és érezte, hogy mindjárt meg fog szédülni. Így is történt: mintha láthatatlan erő tépte volna el a faltól. A szegélyléc helyett mintha borotvaélen kellett volna egyensúlyoznia... Cukota lelki szemei előtt egy végtelennek tűnő másodperc alatt lepergett az élete. Aztán lassan, de biztosan elkezdett hanyatt dőlni. Egyre távolabb billent az oldalmat jelentő faltól, s egyre közelebb került ahhoz a ponthoz, ahonnan nincsen visszatérés. Egy pillanatra megdermedt, majd kétségbeesetten a falnak tántorodott.

Többé nem volt Cukota kisasszony, csak egy szerencsétlen jószág, aki minél kisebbre akar összehúzódni s valahogy biztonságba jutni. Már nem volt

ugyan messze az ablak, de a szél szorosan becsapta az ablaktáblákat. Sehol egy rés, hogy ki lehetne fessegetni... Cukota egy hullámcsattal próbálkozott, de hiába. A csat elgörbült. Az üvegen túl ott várakozott a dézsa, a szappanos víz, a törlőrongy: egy kis darab biztonság, a békés mindennapok elérhetetlennek tűnő világa.

Igaz is! A törlőrongy! Ott maradt a párkányon az ablaktáblák közt... Cukota szíve hevesebben kezdett verni. Nini! Egy pirinyó csücsök kikandikál az ablakon. Cukota kisasszony óvatosan megcsippengette a mancsával, s vigyázva húzni kezdte kifelé.

– Könyörgöm, új rongy legyen, és ne egy régi, szakadós vacak! Ígérem, soha többé nem őrizgetem a régi rongyokat, sőt semmit sem őrizgetek, csak most az egyszer legyen szerencsém. Mától fogva nem spórolok, sőt, nem is takarítok. Minek is akarok mindent fényesre sikálni? Kicsinyes vagyok... De mostantól fogva más leszek. Elegendem van ezekből a műtűrségekből! – fogadkozott Cukota. Csak éppen azt felejtette el, hogy a műtűrök nem lehetnek mások, mint amilyenek.

A törlőrongy kiállta a próbát. Az ablaktábla fokról fokra kitárult. A huzat szélesre nyitotta az utat Cukota előtt, aki szinte fejest ugrott a biztonságos szobába. Elterült a padlón. A gyomra émelygett és cudarul érezte magát.

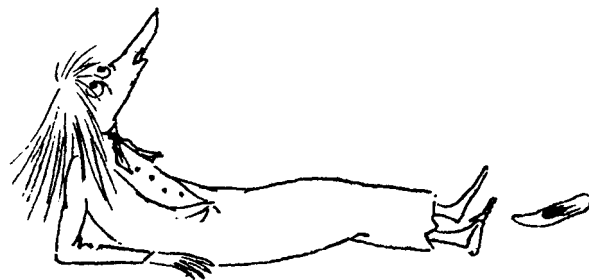
Feje felett a huzat csak úgy himbálta a csillárt. A lámpa rojtjai egymástól szabályos távolságra hintáztak, mindnek a közepén egy-egy gyöngyszemet lóbált a szél. Cukota kisasszony meglepődve figyelte, milyen

érdekes a csillárja, s hogy ezt eddig észre sem vette. Mint ahogy azt sem, hogy a lámpaernyő selyemszöveve bíborszínű, akár a naplemente. A gipszstukkó virágmintája egészen újszerűnek tűnt.

Cukota kisasszony kezdett erőre kapni. Felvillanyozta, hogy minden, amit felakasztanak, éppen lefelé lóg, s nem összevissza másfele. Vajon miért van ez így? – töprengett. Az egész szobát más színben látta. A tükörhöz botorkált és szemügre vette magát. Az orra egyik felén horzsolás éktelenkedett. A haja szögegyenesen és nyirkosan csüngött. De a szemei – a szemei különlegesen voltak. Mintha megváltoztak volna: már nemcsak nézni, hanem látni is lehetett velük.

– Hogy lehetséges ez? – fürkészte tükörképét Cukota.

Megborzongott. Nemcsak az eső áztatta ruha miatt, hanem annak az emlékétől is, hogy élete egyetlen pillanat alatt pergett le előtte. Elhatározta, hogy főz magának egy jó erős kávé. Ám amint kinyitotta konyhaszekrényt, életében először rádöbbsent: túl sok edényt őrizget. Számtalan kávéscsészét, irgal-

matlan mennyiségű tálat, tepsit, tányért tartogat, s százsámra akadnak kacatok, melyekből enni vagy inni lehet. S mindezt miért? Egyetlenegy műtyűrért. Kinek gyűjtögeti mindezt? Kié lesz ez a sok apróság, ha ő meghal?

– Először is: nem fogok meghalni – suttozta Cukota kisasszony, és becsapta a szekrény ajtaját. Beszaladt a nappaliba, a bútorok közt besurrant a hálósobájába, majd vissza a nappaliba. Onnan a társalgóba futott, széthúzta a függönyt, és kiloholt az udvarra. Mindenhol ugyanaz a némaság fogadta. Sarkukig tárta az ajtókat, s berontott a gardróbba, ahol a tekintete a sarokban árválkodó bőröndre esett. Már tudta is, mit kell tennie. Egy kiruccanás jót tenne neki. Ismerősökkel találkozna, pletykálkodnának, ide-oda mászkálnának. Jól érezné magát, és nem gondolna semmi rémséges dologra. Igen, ismerősökre van szüksége. Persze azért böngész ne legyen köztük! Sőt, lencsi se! Legszívesebben a Mumin családdal töltené a telet. Igen: itt az idő, hogy meglátogassa Muminmamát. Az elhatározást tett kell hogy kövesse, még mielőtt elillanna a lelkesedése – fogadkozott.

Cukota kisasszony nem habozott: elővette az utazótáskáját, s a mélyére süllyesztett egy ezüstvázát, melyet Muminmamának szánt. A dézsából a háztetőre öntötte a szappanos vizet, majd bereteszelte az ablakot. A haját megszárította, aztán hajcsavarókkal tűzdelte tele. Felhörpintette délutáni teáját. A házba kezdett visszaköltözni a megszokott béke. Miután a műtyűr elmosogatta a teáscsészét, az ezüstvázát

kivette a bőröndből s egy porcelánra cserélte ki. Felcsavarta a világítást, ugyanis a borús idő miatt aznap hamar sötétedett.

– Mi a manó ütött belém ma? – morfondírozott a műtyűr. – Hiszen ez a lámpaernyő nem bíborszínű, akár a naplemente! Teljesen átlagos barna... Akárhogy is, azért mégiscsak kiruccanok, ha már egyszer rászántam magam.

